

STEPHAN BAIER

»Prihodnosti skoraj ne zaupamo več«

Medtem ko številni otroci lahko postanejo največji gospodarski problem za posameznika v Evropi, pa za celotno družbo bolj in bolj postaja največji problem pomanjkanje otrok. Že to protislovje dokazuje, da so prednostni cilji družbene politike zastavljeni napačno. Neideološka, razumna politika bi nagradila, kar je koristno za rešitev skupnosti, in otežila, kar ovira takšne rešitve. Če bi bila naša socialna, gospodarska in družbena politika pametna, bi si prizadevala vzpostaviti takšne okvirne razmere, ki krepijo trdnost zakonov in podpirajo odločitev zakoncev za otroke ter omogočajo staršem več časa za podmladek. A žal je naša politika še vedno tako nespametna, da je otroke preprosteje splavljati kakor jih posvojiti. S pravico do ločitve se je lažje znebiti zakonskega moža kakor podnajemnika. Osnovati družino ni samo življenjsko usodna, ampak kar tragično tudi gospodarska pustolovščina.

Družba, ki noče propasti zato, ker ni otrok, mora delo za družine in vzgojo ne le priznavati, ampak tudi plačati! Vzgojno delo presega sicer zahtevno službo čuvaja živali v živalskem vrtu ali učitelja v šoli: vzgoja je visoko usposobljena, vsestranska dejavnost, ki postavlja matere in očete pred vedno nove tehnične, intelektualne, rokodelske, športne in zlasti tudi časovne zahteve. Namesto da bi pridobitniško delo zunaj doma razglasili za dejanski smoter življenja in za pravi vir osebnega osmišljenja, bi si morale vse družbene sile prizadevati, da bi vzgojno delo priznavale v njegovi obsežnosti in družbeni pomembnosti. V naši materialistični družbi izkazujemo priznanje – ne le, a tudi – s plačilom. Pri tem ne gre

Stephan Baier, Die Seele Europas. Von Sinn und Sendung des Abendlandes, Fe-medienverlag, Kiflegg 2017; odstavek »Wir trauen wohl der Zukunft nicht recht« (S. 154–160) je z avtorjevim dovoljenjem prevedel Anton Štrukelj.

za miloščino, ne za obliko socialne politike, ampak za pravičnost in politično razumnost.

Ta zahteva pa ima past: bistvu družine bi nasprotovalo, če bi straši postali uslužbenci države, kakor da bi bila vzgoja otrok najprej pristojnost države. Če bi bilo tako, potem bi morali starši sprejeti tudi vzgojne predpise posamezne oblasti ali zakonodajalca. V najboljšem primeru bi se tedaj sindikat staršev pogajal s pristojnimi ministrstvi o povišanju plač in dosežkih. Potemtakem bi morale oblasti v tem primeru preverjati tudi izpolnjevanje vzgojnih dogovorov. Podržavljenju človeka ne bi mogli postaviti nobene meje več. Intimnost družine bi propadla. Brez te nevarnosti pa bi mogla država priznati družino kot malo podjetje, ker je njena ekonomska plat očitna. Družine ustvarjajo: predvsem, a ne samo humane zmožnosti. Družine trošijo: v blagor svojih članov, gospodarstva in države. Družine so med drugim tudi ekonomske ciljne skupnosti: opravljajo delo, ki bi ga morali sicer na trgu kupovati; in zagotavljajo oskrbo in nego, ki jo v takšnem obsegu ne bi mogla financirati nobena druga solidarnostna skupnost. Ali se nekako ne vsiljuje misel, da bi družino vrednotili kot podjetje, kot majhno obrt? Starši z vzgojnim delom v družini naj bi bili kakor direktorji podjetja. Zaradi tega pridobitnega dela naj bi bila oče in mati samoumevno tudi socialno zavarovana, z vsemi posledicami za starostno in bolniško zavarovanje. Družinski izdatki, kakršni so družinski avto, najemnina stanovanja, zdravstveni stroški, učni pripomočki, zavarovanja, naj bi bili deležni davčne olajšave. Preprost pregled prihodkov in odhodkov za obračunavanje dobička ali izgube podjetja ni nikakršna težava za starše, ki svoje otroke pošiljajo v osnovno šolo ali gimnazijo. Strahotni davki na dodano vrednost, ki jih morajo danes plačevati družine za hrano, obleko in šolske stroške, naj bi se vrnili v družino z napovedjo prometnega davka.

Izhodov iz demografskih pasti pa ni mogoče kupiti. Več otrok bo le, če se spet naučimo gledati nanje kot na dar, darilo. Ideologija radikalnega individualizma, ki očitno vodi v slepo ulico, je nastala iz miselnosti o »uresničenju samega sebe«. Premagati jo je mogoče samo z zavestjo osebnega dostojanstva človeka po Božji podobi in

iz nje izvirajočega osebnega dostojanstva vsakega posameznika. Ni dvoma, da so neštete družine propadle iz nebrzdane miselnosti o uresničevanju samega sebe. Posledice družbe, v kateri hoče vsak samo svojo korist, družbe, v kateri bi vsak rad uresničil sebe brez odgovornosti za drugega, so: milijonski splavi otrok, ki jih pogosto označujejo kot nehotene, v laboratoriju spočeti in gensko testirani otroci, če morda en otrok spada v samouresničenje; milijoni sirot zaradi ločitev in vedno več tudi evtanazije. Saj bi bil pravi čudež, če bi otroci, ki so toliko let doživljali svoje starše v omami samouresničevanja, končno denarno ali celo osebno skrbeli za vedno številnejše starce.

Postmoderni individualizem je povsem omajal že tako in tako krhko etično-moralno osnovno soglasje. A družba, katere obvezujoče pravo ne temelji na skupnih vrednotah in etičnih temeljnih izbirah, razpade v gole interesne skupine. Glede na demografski razvoj to pomeni: tukaj najstarejši, ki imajo pravico do brezplačne 24-urne nege – tam stari, ki so si trdo prigarali miren in zagotovljen večer življenja. Nato zaposleni, ki imajo pravico do osebnega uživanja sadov svojega prizadevanja. Končno otroci in mladi, ki imajo pravico do nedotaknjenih možnosti za prihodnost. Vsi imajo pravico, toda spričo upadanja prebivalstva in staranja družbe vsega tega ni več mogoče financirati. S tem se družba samouresničevanja tudi v ekonomskem pogledu ni izkazala.

V družbi, v kateri živi vedno več samskih in vedno več parov ostaja brez otrok, kjer vedno več otrok odrašča brez bratov in sester, v družbi, v kateri tuja oskrba postaja državno podprta normalnost, nega staršev pa postaja ekonomsko zapostavljena, politično odrinjena in družbeno prepovedana posebnost, se vsiljujejo vprašanja. Kako boš nekemu, ki so ga kot otroka samo odrivali, ker je bil v napoto samouresničevanju ali karieri svojih staršev, dopovedal, naj ne odrine svoje starih, bolnih in nege potrebnih staršev, ki so morda v napoto njegovemu samouresničevanju in karieri. Kako boš nekemu, ki je odraščal s samoumevnostjo desetisočerih splavov, dopovedal, da evtanazija vodi v nadaljnje barbariziranje družbe? Kako naj preprečimo, da sredi Evrope razporejajo človekovo do-

stojanstvo v različne razrede? Človekovo dostojanstvo prve skupine pripada delavcem davkoplačevalcem, človekovo dostojanstvo čisto zadnjega razreda pa prizadetim nerojenim. Kako naj v družbi, kjer po mili volji preprečujejo spočetje in tisočkratno splavljajo – pogosto tudi v krutih okoliščinah – preprečimo, da otroci niso docela ponižani na predmet samouresničevanja staršev – oblikovani po biološko-medicinskih možnostih in gensko manipulirani, kot zaželeni otrok iz kataloga? Povzemimo: kako naj kljub razdelilni mrzlici, ki se povečuje s pomanjkanjem otrok, preprečimo barbariziranje družbe?

Papež Benedikt XVI. je pri božičnem sprejemu v Vatikanu decembra 2006 poskušal odgovoriti na vprašanje o vzroku demografske krize v Evropi. Ob družinah, ki jih je srečal v Valenciji, tako je pripovedoval, mu je »seglo v srce vprašanje o Evropi, ki očitno komaj še hoče otroke. Za neprizadetega se zdi, da se je naveličal in da se hoče posloviti od zgodovine.« Papež je izrekel spoznanje, ki ga politika pogosto odklanja: »Otrok potrebuje ljubečo naklonjenost.« Ljubezen pa pomeni, da mu posvetimo čas: »A zdi se, da prav ta bistvena surovina življenja – čas – postaja vedno bolj pičila. Čas, ki ga imamo, komaj še zadostuje za lastno življenje. Kako naj bi ga odstopili, ga dali drugemu?« Pri svojem obisku v Avstriji se je papež še enkrat lotil te misli. V Marijinem Celju, kjer romanski Marijin kip z izrazito kretnjo kaže na Otroka v njenem naročju, je papež Benedikt XVI. 8. septembra 2007 rekel: »Jezus nas seveda spominja tudi na vse otroke tega sveta, v katerih se nam hoče približati ... Evropa je postala siromašna glede otrok: mi vse porabimo sami zase in *prihodnosti skoraj ne zaupamo več*.« Takšna družba je v najresničnejšem pomenu besede utrujena, naveličana, naveličana življenja. In prav gotovo je ni mogoče rešiti s kakšnim političnim rokohitrskim trikom.

Kjer starši svoje otroke sicer zasipajo z denarjem, modnimi artikli in darili, a jim ostajajo dolžni čas in nežnost, tam učitelji kapitulirajo pred težko vzgojljivimi zanemarjenci zaradi blaginje. Izgubljenost mnogih otrok je samo posledica izgubljenosti sveta odraslih, kakor je papež Benedikt točno zadel: »Današnji človek

je negotov pred prihodnostjo.« To je najgloblji razlog, »zakaj se mnogim zdi, da je komaj še mogoče opravičiti tveganje, da imaš otroka«. Brez spremembe zavesti ne bo preobrata! Odklanjanje tistega naročila, ki ga je Stvarnik zaklical svoji podobi: »Bodita rodovitna in množita se ...« (1 Mz 1,28), ima danes za Evropo dramatične posledice. Kar so tisočletja – s sklicevanjem na Sveto pismo ali brez tega – imeli za blagoslov, so Evropejci naredili za preprečljivo tveganje: otroci. Če otrok ni vselej zastonjski dar Boga, da, večna misel Boga, podoba otrokovega in mojega Stvarnika, in kronanje zakonske ljubezni, tedaj je brez obrambe prepuščen vsem manipulacijam naše samomorilske družbe samouresničevanja. Demografski preobrat bo zato uspel samo, če hodi pred njim moralni in duhovni preobrat.

